

Hillerød Afdeling

Fm. Jørgen Nielsen 8691 5210/ 2147 5210

hillerod@dn.dk

Hillerød d. 22. april 2021

Miljø- og Fødevareklagenævnet
Nævnenes Hus
8800 Viborg

Via klageportalen

Klage over ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å ”

Tilladelsen er meddelt af Hillerød Kommune, Trollesmindealle 27, 3400 Hillerød, Miljø, Byg og Beredskab, den 24. marts 2021 (Sagsnummer 20/13966).

DN mener, at tilladelsen ikke er lovlig, idet den vil resultere i en merudledning til Arresø i forhold til de nuværende faktiske forhold.

DN's klage over udledningstilladelsen bør have opsættende virkning

Udledning af rensset spildevand fra HCRSyd er i dag reguleret af ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å og Havelse Å - Udledning af rensset spildevand fra HCRSyd samt delvis drift af anlæg og kloaksystem”. Tilladelsen er meddelt af Hillerød Kommune Trollesmindealle 27, 3400 Hillerød, Miljø, Byg og Beredskab Meddelt den 27. november 2019 af Byrådet i Hillerød Kommune.

Udledningstilladelsen er på nuværende tidspunkt fuldt udnyttet. Således står der i mødeindkaldelsen til Natur, Miljø og Klimaudvalget den 01-12-2020 Punkt 18: Spildevandshåndtering i Hillerød Kommune på kort og længere sigt:

”Ved byudvikling vil der ske en øget tilførsel af sanitært spildevand til renseanlægget, mens regnvand fra det pågældende område udledes til vandmiljøet. Tilførslen til renseanlægget må ikke betyde, at der udledes mere næringsstof, da det har en negativ påvirkning af vandmiljøet. Udledningen skal derved vedblive med, at være minimum miljøneutral lige meget hvor meget spildevand der ledes hertil. Konkret er problemstillingen, at udledningstilladelsen er fuldt udnyttet. Derved kan man i miljøvurderinger af kommuneplanen og lokalplaner ikke sikre, at tilførsel af ekstra spildevand til renseanlægget ikke medføre en negativ påvirkning af vandmiljøet.”

Udledningstilladelsen fra 2019 tillader udledning af 5.928.768 m³/år og der udledes i dag en gennemsnitlig årlig vandmængde fra HCR Syd på 5,9-6,0 mio. m³.

Byudvikling vil, ifølge Hillerød Forsyning, give yderligere ca. 575.000 m³ spildevand om året til HCR Syd allerede i 2024 (s 6 i ”Hillerød Forsyning Ansøgning om midlertidig udledningstilladelse fra HCR Syd til Pøle Å” Sags nr.: 2502211, 21. december 2020).

DN-Hillerød har spurgt Hillerød Kommune om ”Hvor stor en del af de ca. 575.000 m³ spildevand hidrører fra allerede vedtagne projekter og lokalplaner? Og fået svaret ” *Vi har desværre ikke sådan en opgørelse som du efterspørger.*”

Hvor stor en del af de ca. 575.000 m³ spildevand, der hidrører fra allerede vedtagne projekter og lokalplaner, er hermed ukendt. Hillerød Kommune har således allerede godkendt projekter og lokalplaner, der vil ”*medføre en negativ påvirkning af vandmiljøet*”.

For at sikre, at der ikke tillades yderligere spildevand til rensningsanlægget, inden denne klage er afgjort, ønsker DN derfor, at klagen har opsættende virkning for udledningstilladelsens ibrugtagning.

Begrundelser for klagen:

1. Sammenligningsgrundlaget / valg af referenceår

1a: Udledningstilladelsens ”forhold” skal sammenlignes med ”de nuværende forhold”

Den 21. december 2016 gav Byrådet i Hillerød Kommune ”*Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å og Havelse Å - Udledning af rensset spildevand fra HCRSyd samt delvis drift af anlæg og kloaksystem*” Sagsnummer 219-2010-176411.

Tilladelsen var inden da i høring. I Hillerød Kommunes ”*Hvidbog – Svar på bemærkninger i forbindelse med høring af udkast til udledningstilladelse Indkommende spørgsmål i forbindelse med høring af udledningstilladelsen samt svar.*” står der som kommentar nr. 16 fra DN-Hillerød:

”*Det er en forvanskning af de faktiske forhold når Hillerød Kommune i 7.3.2 Roskilde Fjord anvender de nuværende spildevandstilladelsers stofmængder og ikke de faktiske udledninger (som jo er noget mindre) når de fremtidige konsekvenser af de aktuelle planer vurderes (tabel 13). Det fører til falske forestillinger om at de nuværende forhold mængdemæssigt forbedres af planerne, hvor merudledning i forhold til i dag er det reelle billede - og det som recipienterne vil opleve.*”

”Svar: *Se svar på spørgsmål 1*”.

Spørgsmål 1 lyder:

’*De mængder af kvælstof og fosfor, der er givet tilladelse til ifølge VVM-redegørelsens hovedfor-slag, synes ikke at tage hensyn til, at mængderne af disse to komponenter er for høje i den yderste del af Roskilde Fjord, og at bl.a. kvælstof skal reduceres med 11,1 Tons/år. Hillerød er muligvis den største forurener af denne yderste del af Roskilde Fjord og den anførte reduktion på 3,9 Tons/år er ikke en reel reduktion, men blot en mindre værdi end den ’tilladte’ VVM-HF-værdi. Den reelle øgede forurening bør anføres.*’

Svar: ”*Bek. 794 er taget til efterretning og udlederkravene er strammet således at den tilladte kvælstofudledning fra HCRSyd svarer til den nuværende kvælstofbelastning af Roskilde Fjord*”

ydre del fra de renselanlæg der nedlægges. Endvidere reducerer den tilladte fosforudledning fra HCRSyd den nuværende fosforbelastning af Arresø fra de renselanlæg der nedlægges.”

Efter høringen skærpede Hillerød Kommune udledningstilladelsen, så den er i overensstemmelse med Bek. 794, idet forholdene i udledningstilladelsen bliver sammenlignet med de ”nuværende” forhold og ikke den tidligere udledningstilladelse. Både kvælstofudledningen og fosfatudledningen reduceres således, at udledningstilladelsen ikke resulterer i en merudledning i forhold til de nuværende forhold.

Hillerød Kommune har således tidligere erkendt, at det lovmedholdelige referencegrundlag for en ny udledningstilladelse er den ”nuværende” kvælstof- og fosforbelastning.

Enhver ændring af spildevandsudledningstilladelsen skal derfor relateres til den nuværende udledning, der således udgør referenceforholdene.

Dette er ikke tilfældet for ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å ” (2021), der anvender spildevandsudledning fra 2010 til 2015 som referenceperiode. Hillerød Kommune skriver i deres tilladelse, at denne periode er valgt, fordi det er ”hensigtsmæssigt”:

”Referenceperioden mellem 2010-2015 fastholdes. Årsagen er, at der siden ibrugtagningen af HCRSyd har været en del indkøringsvanskeligheder, der har medført at der har været udledt en større mængde næringsstoffer. Herudover var 2018 et utrolig regnfattigt år. Alt i alt vil en ændret referenceperiode medføre et forvrænget billede af udledte koncentrationer og vandmængder. Perioden 2010-2015 anvendes desuden også i Miljøkonsekvensrapporten for Solrødgård19. Derfor er det hensigtsmæssigt at fastholde den periode som reference for udledte næringsstoffer for derigennem af kunne sammenligne konsekvens” (s 20).

For DN er det afgørende om referenceforholdene er lovmedholdelige og ikke bare ”hensigtsmæssige”.

1b: Mængden af rensset spildevand der ledes til Pøle Å er primært bestemt af årets nedbør.

Mængden af rensset spildevand der ledes til Pøle Å er primært bestemt af årets nedbør. Af de 5,9 – 6,0 mio. m³ vand der ledes til HCR Syd i dag, udgør spildevandet kun 2,4 mio. m³. Hillerød Forsyning skriver s 4 i ”Ansøgning om midlertidig udledningstilladelse fra HCR Syd til Pøle Å” følgende:

”Eksisterende forhold 2.1 Vandmængder.

Den gennemsnitlige årlige tilledte vandmængde i dag til HCR Syd er:

	m ³
Regnvand via fælleskloakerede oplande	3,0 mio.
Overløb til Pøle Å (ledes ikke til HCR Syd)	-355.000
Spildevand	2,4 mio.
Uvedkommende vand	850-950.000
Samlet gennemsnitlig vandmængde til HCR Syd i dag	5,9-6,0 mio.

Tabel 1 Samlet gennemsnitlig mængde vand til HCR Syd i dag

”Regnvand via fællessystem. Det totale kloakopland til HCR Syd er jf. gældende spildevandsplan 2018-2021 på 1.947 ha, heraf er 1.181 ha fælleskloakeret eller tilkoblet det fælles kloaksystem og leder dermed regnvand til HCR Syd, svarende til 426 ha befæstede arealer. I perioden 2015-2019 har det gennemsnitligt regnet 696 mm om året, hvilket svarer til 3,0 mio. m³ regnvand om året på kloakerede oplande, der leder regnvand til HCR Syd. Den tilladte vandmængde afhænger af årets aktuelle nedbør, hvorfor de udledte mængder reelt vil variere fra år til år.”

1c: Hillerød Kommunes argumentation om ”de faktiske forhold” som reference for ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å ” 2021

I ” Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) s 28 skriver Hillerød Kommune:

”I forhold til de faktiske udledte mængder fra HCRSyd opgjort for 2019-2020 (se side 16) er der et gennemsnit på 25.155 kg N/år til Arresø. En tilladt udledning på 24.522 kg/år, er derved også mindre end hvad der gennemsnitlig faktisk har været udledt. I forhold til referenceperioden må det samlet set anses for at være en markant reduktion uagtet, at der i tilladelsen af 27. november 2019 har været sat krav om en lavere udledning.”

Tabel 8 s. 16:

	2019 (kg)	2020 (kg)	Gennemsnit kg pr år
HCRSyd, Kvælstof	30.755	18.551	24.653
HCRSyd, fosfor	5.343	1.091	3.217
Gadevang, Kvælstof	374	630	502
Gadevang, fosfor	17	37	27
Kvælstof, I alt	31.129	19.181	25.155
Fosfor, I alt	5.360	1.128	3.244

Tabel 8. Opgørelse af udledte mængder til Pøle Å i 2019-2020 (vandføringsvægtet data). Data er hentet fra PULS, hvor tallene fra 2020 endnu ikke er valideret. Det skal desuden bemærkes, at tallene for 2019 var høje på HCRSyd for både N og P. Årsagen hertil var indkøring af renseanlægget. Da Hillerød Spildevand overtog driften i april 2020 sås analyse-resultater der overholdte udlederkravene.

Indkøringsfejlene ved HCRSyd blev rettet i løbet af 2019.

Den manglende overholdelse af udledningskravene i 2019 førte til ”henstillinger og indskærpelser” fra Miljøstyrelsen: ”Indskærpelser (overskridelser af gældende krav - jf. miljøbeskyttelsesloven § 69): Kvælstofkoncentration: krav: 3,66 mg/l, faktisk udledt: 4,02 mg/L. Kvælstof - mængde: Krav 21.669 kg/år, faktisk udledt: 26.100 kg/år”(Natur, Miljø og Klimaudvalget_11-08-2020 Punkt 5).

Uanset om den usædvanlige store kvælstof- og fosforudledning i 2019 skyldes indkøring af rensningsanlægget eller den store nedbørsmængde, er 2019 meget langt fra at repræsentere ”de faktiske forhold”.

Det er derfor ikke retvisende at sammenligne udledningen, der gives tilladelse til i ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021), med et gennemsnit af forholdene i 2019 og 2020, til illustration af de nuværende faktiske forhold.

1d: Referenceår

Spildevandstilladelsen bruger 2010-15 som referenceperiode med henvisning til at det er referenceperioden for vandplan 2015-21, jf. *Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2015-2021, Intern arbejdsinstruks 2016, Miljø- og Fødevarerministeriet*. Det er DN's opfattelse, at brugen af 2010-15 som referenceperiode for vandplan 2015-21 er en nødvendig og fornuftig forud-

sætning for at beregne baseline i 2021, som jo er en fremskrivning af forventet status i 2021 såfremt alle besluttede og udførte indsatser i planperioden faktisk bringes til udførelse som planlagt. Det var med andre ord det bedste grundlag for at lave en sådan forventet 2021-status i 2015.

I forbindelse med en myndigheds afgørelse om en konkret spildevandstilladelse er det imidlertid DNs opfattelse at myndigheden er forpligtet til at bruge de nyeste data som grundlag, jf. official-princippet. Det gælder ikke mindst i en situation, hvor der er skiftet til et nyt stort centralrenseanlæg og en række gamle anlæg er nedlagt, idet jo ikke giver mening at referere til en uaktuel anlægssituation ved meddelelse af ny udledningstilladelse.

Det er herefter DNs opfattelse at man i forbindelse med meddelelse af ny udledningstilladelse ikke kan gøre brug af en referenceperiode 2010-15, begrundet i 'hensigtsmæssighed', idet denne periode ikke afspejler det relevante datagrundlag for tilladelsen. Såvel for den kommende vandplanperiode som for aktuelle nye udledningstilladelser er det klart DN's opfattelse, at de belastningstal, der skal lægges til grund, er den seneste kvalitetssikrede årrækkes udledninger. Er der "teknologisk" begrundede store udsving mellem årene som følge af f.eks. nyt anlægs indkøring kan der naturligvis tages højde for det ved at foretage rimelige og faktisk begrundede justeringer ud fra forventede præstationstal for anlægget.

Den bedste beskrivelse af "de nuværende faktiske forhold", der er til rådighed, er forholdene i 2020, hvor rensningsanlægget er indkørt, fejlene ved anlægget rettet og hvor nedbørsforholdene er normale.

Kommunens valg af reference periode/år er efter vores opfattelse således ikke korrekt.

2. Tilladelsen i forhold til Vandrammedirektivet

Tilladelsen er i strid EU-domstolens dom i sagen C-461/13, "Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV mod Bundesrepublik Deutschland" EU-Domstolens dom af den 1. juli 2015 (Weser dommen), der lyder:

- "1) Artikel 4, stk. 1, litra a), nr. i)-iii), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger skal fortolkes således, at medlemsstaterne – medmindre der indrømmes en fravigelse – er forpligtede til at nægte at godkende et enkeltprojekt, såfremt det kan medføre en forringelse af tilstanden for et overfladevandområde, eller når det indebærer risiko for, at der ikke opnås en god tilstand for overfladevand eller et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand på den i direktivet fastsatte dato.*
- 2) Begrebet »forringelse af tilstanden« i artikel 4, stk. 1, litra a), nr. i), i direktiv 2000/60 skal fortolkes således, at der foreligger en forringelse, når mindst et af kvalitetselementerne som omhandlet i dette direktivs bilag V falder et niveau, selv om denne forringelse ikke fører til, at hele overfladevandområdet rykker en klasse ned. Hvis det pågældende kvalitetselement som omhandlet i bilaget allerede befinder sig i den laveste klasse, udgør enhver forringelse af dette element imidlertid en »forringelse af tilstanden« for et overfladevandområde i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 4, stk. 1, litra a), nr. i)."*

idet udledningstilladelsen indebærer

- 2.1 en forøget risiko for, at Arresø ikke opnår god tilstand på den i direktivet fastsatte dato d. 22. december 2027.
- 2.2 en forringelse af den nuværende (laveste) miljøtilstand i Arresø, og dermed er en overtrædelse af forbuddet imod ”enhver forringelse”.
- 2.3 fejlagtig brug af begrebet ’midlertidig udledningstilladelse’
- 2.4 udledning af miljøfarlige stoffer

2.1 Risiko for at tidsfristen ikke overholdes

Gennem de tidligere planperioder har man forsøgt at forbedre miljøet i Arresø ved at reducere tilførslen af fosfor. Dette har dog ikke ført til forbedring og Miljøstyrelsen klassificerer fortsat Arresø som havende en 'dårlig økologisk tilstand'. Dette skyldes primært tidlige tiders spildevandsudledning fra bl.a. Hillerød Kommune, der har ført til stor oplagring af fosfor i søens sediment.

Med den store interne fosforbelastning og med en vandopholdstid på 2 - 4 år, er det ikke sandsynligt, at Arresø kan udvikle sig fra en ”dårlig økologisk tilstand” til ”god økologisk tilstand” inden den 22. december 2027, udelukkende ved en fortsat begrænsning af fosfortilførselsmængden.

Om Arresø står der i ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021):

”Miljømålet for Arresø er god økologisk tilstand jf. Vandområdeplan 2015-2021 for vandområdedistrikt II Sjælland. Jf. tabel 4 er søen i vandområdeplanen vurderet til at have en dårlig økologisk tilstand samlet set og opfylder dermed ikke miljømålet. Vandudskiftningen er langsom med en opholdstid på 2 - 4 år. Søen fremstår i dag som eutrofieret. Sommersigtedybden er omkring 0,5 meter, og der er en stor algevækst.”

Da kvælstofforbindelser omsættes til atmosfærisk kvælstof over tid, findes der ikke en tilsvarende intern N-belastning. Derfor vil en reduktion af tilførslen af N-belastningen have en umiddelbar positiv effekt i forhold til den økologiske tilstand. Der står således i ”MILJØKONSEKVENSRAPPORT SOLRØDGÅRD KLIMA- OG MILJØPARK” fra maj 2019, der danner grundlaget for Hillerød Kommunes udledningstilladelse af 27. november 2019:

”Fosfor er normalt den begrænsende faktor for produktionen af planteplankton i søer. I forbindelse med VMPIII foretog DMU nogle undersøgelser om fosfortilførslen til danske søer i 2003 (Søndergaard, M. et al., 2003). De viste, at i lavvandede søer som Arresø, kan kvælstof spille en større rolle ift. vandets klarhed. Det skyldes, at når fosforkoncentrationen er på et middelhøjt niveau, så kan kvælstofkoncentrationen få afgørende betydning for algevæksten, og dermed for, om søen er klarvandet eller uklar. Der blev gennemført forsøg, der viste, at vandplanter kun dominerer ved middelhøje fosforkoncentrationer, hvis kvælstofkoncentrationerne samtidig er lave. Vandplanterne spiller en central rolle for det biologiske samspil i lavvandede søer, bl.a. fordi de fungerer som skjul for dyreplankton og dermed fremmer dyreplanktons overlevelse. Vandplanterne påvirker også fiskebestandene i retning af flere rovfisk, som kan kontrollere skidtfisk. Herved bliver græsningen af planteplankton mere effektiv og søen mere klarvandet. Vandplanterne har også af andre grunde stor positiv virkning på vandets klarhed og desuden på søernes biodiversitet (Søndergaard, M. et al., 2003).”

Der er således videnskabelig evidens for, at en reduktion af tilførslen af N-belastningen vil have en umiddelbar positiv effekt i forhold til den økologiske tilstand, og dermed reducere risikoen for at søen ikke opnår ”god økologisk tilstand” den 22. december 2027.

Hvis ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) effektueres vil det derimod ”*indebære risiko for, at der ikke opnås en god tilstand for overfladevand eller et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand på den i direktivet fastsatte dato.*”

”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å”, 2021 kan derfor ikke lovligt vedtages.

2.2 Forbud imod ”enhver forringelse”

Når man skal afgøre, om der er sket en forringelse af miljøet i Arresø pga. denne spildevandsudledningstilladelse, er det afgørende hvad tilladelsen sammenlignes med. Kun med en præcis beskrivelse af udledningen m.h.t. såvel referencetilstand som tilladelsens indhold, er det muligt at afgøre, om tilladelsen vil medføre en forringelse.

”*Forringet tilstand*” er ikke defineret i Vandrammedirektivet. Om de præjudicielle spørgsmål står der i Bremerhafens dommen således:

”53 Det skal bemærkes, at begrebet »forringelse af tilstanden« af et overfladevandområde ikke er defineret i direktiv 2000/60.

54 I denne henseende skal der mindes om, at fastlæggelsen af betydningen og rækkevidden af det nævnte udtryk i mangel af en sådan definition i EU-retten ifølge Domstolens faste retspraksis skal ske under hensyntagen til både den pågældende EU-retlige bestemmelses ordlyd og den sammenhæng, hvori den indgår (jf. bl.a. domme Lundberg, C-317/12, EU:C:2013:631, præmis 19, SFIR m.fl., C-187/12 – C-189/12, EU:C:2013:737, præmis 24, og Bouman, C-114/13, EU:C:2015:81, præmis 31).”

Definition af ”forringelse af tilstand” skal således ske under hensyntagen til både den pågældende EU-retlige bestemmelses ordlyd og den sammenhæng, hvori den indgår.

”Udledningstilladelsen af 27. november 2019” tillader en udledning på 21.669 kg N/år og 1.186 kg P/år til Pøle Å.

”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) tillader en udledning på 24.522 kg N/år og 1221 kg P/år, hvilket er 2.853 kg N/år og 35 kg P/år mere end 2019-tilladelsen.

For 2020 angives der i ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) s. 16, en udledning fra HCRSyd på 18.551 kg N/år og 1.128 kg P/år.

DN har i afsnit 1 argumenteret for at udledningsforholdene i 2020 giver det bedste billede af de nuværende, faktiske forhold. Forholdene i 2020 bør således definere referencetilstand, reference-scenarie eller 0-alternativet for udledningstilladelse i ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021).

”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) vil som den foreligger give mulighed for en merudledning på 5.971 kg N/år og 93 kg P/år til Arresø i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020.

Hvis Hillerød Kommune har eller ønsker at vedtage byudvikling, der forøger mængden af spildevand til Arresø, må kommunen vedtage en ny udledningstilladelse, der som minimum er miljøneutral set i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020.

Som *” Notat om forbedret rensning på Solrødgård renseanlæg HCR Syd”* (Hillerød Forsyning, bilag til Natur, Miljø og Klimaudvalget 01-12-2020 Punkt 18) viser, har kommunen flere og gode muligheder for at realisere en betydelig bedre rensning af spildevandet:

” HCR Syd bruger aktiv-slam-teknologi, som benytter suspendede bakterier. Med denne type spildevandsteknik kan der opnås udløbsværdier på 3-5 mg kvælstof pr liter og 0,3-0,6 mg fosfor pr. liter. Hvis kravet til udløbsværdierne ligger lavere end dette er der behov for at anvende andre teknologier.

MBBR-teknologien er meget effektiv, driftsøkonomisk og miljøvenlig. Teknologien benytter sig af mikroorganismer eller bakterier, der vokser som en biofilm på plastbærere. Udløbsværdierne kan med denne teknologi bringes ned til udløbsværdier på 2,5 mg kvælstof pr liter og 0,2-0,3 mg fosfor pr liter.”

”MBR-teknologien er også effektiv og benytter sig af en membranteknologi, hvor mikroorganismer vokser på ydersiden af membranen. Membranen er typisk et stykke meget tynd plastikfilm med fine porer på helt ned til 0,1 my i diameter eller mindre. Det betyder, at vandet er helt klart og partikelfrit, når det er kommet gennem membranen. Teknologien betragtes i dag som en af de bedste BAT teknologier (Best Available Technology).”

Forsyningen dokumenterer således, at udløbskoncentrationerne kan halveres, hvilket kunne give mulighed for den ønskede byudvikling.

Hillerød Kommune har fastslået, at hvis der *”udledes mere næringsstof”* vil det have *”en negativ påvirkning af vandmiljøet”* og at den ønskede byudvikling forudsætter en bedre spildevandsrensning, end den nuværende. (Natur, Miljø og Klimaudvalget 01-12-2020)

Det er således påfaldende, at kommunen så sent som dec. 2020 ændrede opfattelsen fra, at det var nødvendigt med forbedret rensning til en opfattelse af, at det ikke er nødvendigt. (*Notat om forbedret rensning fra HCR Syd (11.6.20), s.3, -Notat(udateret) om forbedret rensning på Solrødgård fra HCR Syd, -miljøudvalgets møde, 1. dec. 2020*).

På side 10. i spildevandstilladelsen står der: *’Den nuværende tilladelse til udledning af rensset spildevand har vist sig utilstrækkelig i forhold til den ønskede byudvikling, centralisering af renseanlægsstrukturen samt uhensigtsmæssigt i forhold til de store fælleskloakerede oplande i Hillerød Kommune’.*

Kommunen erkender således, at problemerne med mangelfuld rensning af spildevandet er selvforskyldt. Den oprindelige hensigt, nemlig at etablere forbedret rensning, er af uafklarede grunde erstattet af et ønske om at tillade større forurening.

Arresø er vurderet til at have en dårlig økologisk tilstand og befinder sig derfor i den laveste tilstandsklasse. Derfor udgør enhver forringelse en »forringelse af tilstanden«.

Denne formulering i Weser-dommer er generel og ikke knyttet til den enkelte planperiode. Det er derfor ikke lovmedholdeligt når Hillerød Kommune s. 24 i *"Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å"* (2021) skriver:

"Som nævnt under afsnit 8 – miljøvurdering (side 23) er det Hillerød Kommunes vurdering, at mængden af udledte kvælstof kan opjusteres. Som tidligere nævnt er baggrunden:

- *der er tale om samme vandområdeplanperiode*
- *der tidligere er sket en reduktion som ikke er udnyttet,*
- *der samlet set stadig er en reduktion af udledt kvælstof i forhold til reference-perioden."*

Hillerød Kommune argumenterer med, at den mertilladning af kvælstof, som 2021 tilladelsen vil medføre er meget lille og *"vil holde sig inden for den naturlige variation af kvælstofkoncentrationen i søen og derved ikke påvirke søen kvalitetsparametre"*:

"I forhold til tilladelsen af 27. november 2019 vil der med denne tilladelse blive udledt 2.853 kg N/år mere til Arresø. Udledningen medfører en relativ øget koncentration på 0,02 mg N/l i Arresø (2853 kg/126.232.000 m³ (24) = 0,02 mg/l). De biologiske og kemiske forhold i søer varierer naturligt fra år til år afhængig af en række forhold, eksempelvis klimatiske variationer. Selv under status quo tilstande med uændrede belastningsforhold vil der således være en vis sandsynlighed for, at den økologiske tilstand og de kvalitetslementer, der anvendes til vurdering af denne, skifter fra det ene år til det næste. I en rapport fra DCE25 er det beskrevet, at Arresø i perioden fra 2000-2010 har haft en årsgennemsnitkoncentration på 2,20 mg N/l og en maksimal gennemsnitkoncentration i samme periode på 2,71 mg N/l. Koncentrationen i søen varierer både i forhold til årstid og år. På baggrund af variationen i koncentrationen er det Hillerød Kommunes vurdering, at en relativ øget koncentration på 0,02 mg N/l vil holde sig inden for den naturlige variation af kvælstofkoncentrationen i søen og derved ikke påvirke søen kvalitetsparametre". (Tilladelsen 2019 s. 28)

En sådan argumentation strider imod EU-domstolens dom i sagen C-461/13, der præciserer, at der er tale om *"enhver forringelse"*.

Hertil kommer at en merudledning af 2.853 kg kvælstof årligt ikke skal bedømmes alene på grundlag af deres indvirkning på søvandets normale koncentration og dets variation, men i nok så høj grad på den forøgede produktion af organisk algebiomasse, idet det er algeproduktionen der giver anledning til lav sigtedybde og derfor ringe lysforhold for bundplanter, og som også giver anledning til stort iltforbrug i søvandet og søbunden med risiko for iltsvind og øget fosforfrigivelse til følge.

Endelig kan en merudledning ikke hævdes *"ubetydelig"* fordi den ligger inden for den naturlige variation, idet den er retningsbestemt (den fører altid til højere koncentration alt andet lige), mens variation netop er karakteriseret ved at kunne betyde både højere og lavere koncentrationer. Merudledning vil således altid rykke gennemsnittet opad.

Enhver merudledning, uanset hvor lille den måtte være, i forhold til de nuværende aktuelle forhold, vil forringe den økologiske tilstand af Arresø, og byrådet er derfor forpligtet til, at nægte at godkende *"Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å"* af 24. marts 2021.

2.3 Midlertidig udledningstilladelse?

I referatet fra *"Natur, Miljø og Klimaudvalget 02-03-2021 Punkt 8: Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å"* står der: *"Udvalget bemærker, at det er tale om en midlertidig tilladelse som gælder, mens Hillerød Forsyning arbejder videre med at forbedre rensemetoderne på renseanlægget."*

Om de præjudicielle spørgsmål står der i Weser dommen:

"50 Heraf følger det, at enhver forringelse af tilstanden for et vandområde skal undgås, medmindre der indrømmes en fravigelse, uafhængigt af de mere langsigtede planer, der følger af forvaltningsplaner og indsatsprogrammer."

"67 Hvad angår kriterierne for, at det kan fastslås, at der foreligger en forringelse af tilstanden for et vandområde, skal der mindes om, at det fremgår af opbygningen af artikel 4 i direktiv 2000/60, og bl.a. stk. 6 og 7 heri, at – selv midlertidige – forringelser i et vandområde kun er tilladte under ekstraordinære omstændigheder. Heraf følger det, at den tærskel, hvorover der foreligger en tilsidesættelse af forpligtelsen til at forebygge forringelse af et vandområde, skal være lav."

Selv en midlertidig forringelse af et vandområde er således ikke i overensstemmelse med direktiv 2000/60.

2.4 Udledning af miljøfarlige stoffer med spildevand jf. Bilag D: Vandrammedirektivets liste over prioriterede stoffer og prioriterede farlige stoffer.

Der er ikke foretaget en analyse af disse stoffer i spildevandet der ledes til Pøle Å fra HCR Syd. Hillerød Kommune kan derfor ikke dokumentere, om forøget spildevandsudledningsvolumen er forenelig med Vandrammedirektivets krav om *"en progressiv reduktion af forurening med prioriterede stoffer"*:

Artikel 4, stk. 1, litra a iv) *"medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 16, stk. 1 og stk. 8, med henblik på en progressiv reduktion af forurening med prioriterede stoffer samt standsning eller udfasning af emissioner, udledninger og tab af prioriterede farlige stoffer;"*

Ifølge forsigtighedsprincippet skal myndigheden *"have vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger. Bevisbyrden omhandler således at kunne dokumentere fravær af skadelige virkninger."*

Det er således Hillerød Kommune, der skal løfte bevisbyrden for, at selv om der udledes et øget spildevandsvolumen sker der *"en progressiv reduktion af forurening med prioriterede stoffer"*. Ud fra vores kommunikation med Hillerød Kommune, ser det ikke ud til, at kommunen lever op til forsigtighedsprincippet.

3. Arresø og Habitatdirektivet

3.1 Kvælstof

I Habitatvejledningen *"Vejledning til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter"* står der s 30:

”Hvis myndigheden ud fra konsekvensvurderingen, har opnået vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger for det pågældende Natura 2000-områdes integritet, kan der meddeles tilladelse til det konkrete projekt. Det er tilfældet, når det ud fra den bedste videnskabelige viden på området uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger, idet vurderingen skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl. Om konsekvensvurderingen og vurderingen som grundlag for afgørelser, se afsnit 4.7. Hvis en aktivitet kan skade et Natura 2000-områdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse.

Forsigtighedsprincippet: Myndigheden skal sikre sig, at det kan afvises, at en plan eller et projekt skader områdets integritet, dvs. myndigheden skal have vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger. Bevisbyrden omhandler således at kunne dokumentere fravær af skadelige virkninger snarere end deres forekomst, hvilket afspejler forsigtighedsprincippet. Heraf følger, at konsekvensvurderingen skal være tilstrækkelig detaljeret og begrundet til at kunne dokumentere fravær af skadelige virkninger på baggrund af den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området. Der er altså tale om en høj prioritering af et sikkert fagligt grundlag. Dette særlige forsigtighedsprincip er fastslået af EU-Domstolen. Forsigtighedsprincippet indebærer, at hvis der er videnskabeligt grundlag for rimelig tvivl om skadevirkninger, skal denne tvivl komme Natura 2000-området til gode. Hensynet til de udpegede områder skal vægtes højest.”

I ”MILJØKONSEKVENSRAPPORT SOLRØDGÅRD KLIMA- OG MILJØPARK” fra maj 2019, der danner grundlaget for Byrådet i Hillerød Kommune udledningstilladelse af 27. november 2019, står der:

”Fosfor er normalt den begrænsende faktor for produktionen af planteplankton i søer. I forbindelse med VMPIII foretog DMU nogle undersøgelser om fosfortilførslen til danske søer i 2003 (Søndergaard, M. et al., 2003). De viste, at i lavvandede søer som Arresø, kan kvælstof spille en større rolle ift. vandets klarhed. Det skyldes, at når fosforkoncentrationen er på et middelhøjt niveau, så kan kvælstofkoncentrationen få afgørende betydning for algevæksten, og dermed for om søen er klarvandet eller uklar. Der blev gennemført forsøg, der viste, at vandplanter kun dominerer ved middelhøje fosforkoncentrationer, hvis kvælstofkoncentrationerne samtidig er lave. Vandplanterne spiller en central rolle for det biologiske samspil i lavvandede søer, bl.a. fordi de fungerer som skjul for dyreplankton og dermed fremmer dyreplanktons overlevelse. Vandplanterne påvirker også fiskebestandene i retning af flere rovfisk, som kan kontrollere skidtfisk. Herved bliver græsningen af planteplankton mere effektiv og søen mere klarvandet. Vandplanterne har også af andre grunde stor positiv virkning på vandets klarhed og desuden på søernes biodiversitet (Søndergaard, M. et al., 2003).”

Der er således videnskabelig evidens for, at en mindre kvælstofkoncentration vil gavne miljøet. Ud fra den videnskabelige viden på området, er det tilsyneladende ikke muligt at fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl om, at en forøget kvælstofkoncentration vil skade miljøet.

DN-kommentar: Derimod er det højst sandsynligt, at en forøget kvælstoftilførsel vil skade miljøet.

Hillerød Kommune skriver s 28 i 2021-tilladelsen:

”I forhold til tilladelsen af 27. november 2019 vil der med denne tilladelse blive udledt 2.853 kg N/år mere til Arresø. Udledningen medfører en relativ øget koncentration på 0,02 mg N/l i Arresø (2853 kg/126.232.000 m³ (24) = 0,02 mg/l).”

DN-kommentar: Man kan ikke beregne en steady-state koncentration vha. en simpel division. Så vi ved ikke hvor meget koncentrationen vil stige, hvis der tilføres 5.971 kg N/år i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020.

3.2 Fosfor

Foruden en forhøjet kvælstofkoncentration vil ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) resultere i en forøgelse af fosforbelastningen. Med en merudledning på 93 kg P/år til Arresø, i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020, og en retention i søen på 37 %, vil ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) give en forøgelse af den interne fosforbelastning 34 kg P/år.

Herved forsinkes reduktionen af søens fosforpulje, alternativt forøges fosforpuljen. I begge tilfælde vil den interne fosforbelastning blive forøget.

DN har, med negativt resultat, spurgt Hillerød Kommune, om kommunen har kendskab til videnskabelige artikler eller rapporter, der kan fjerne ”enhver rimelig tvivl”, og dermed leve op til forsigtighedsprincippet.

3.3 Konklusion mht. Habitatdirektivet

Med ” Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) lever Hillerød Kommune ikke op til kravene i Habitatdirektivet.

4. Påvirkning af Roskilde Fjord

Side 22 i ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) angives påvirkningen af Roskilde Fjord ved Frederiksværk i Tabel 15:

Renseanlæg [kg N/år]	Reference- periode	Udled- ning 2024	Tilladt udledt mængde (efter fuld centralisering)	Reduktion Roskilde Fjord
HCR	32.942	-	-	-
Gadevang	1.475	-	-	-
HCRSyd Pøle Å	-	24.522	24.522	-
Retention Arresø (42%)	13.835+620= 14.455	10.299	10.299	-
Roskilde Fjord, Frederiksværk	19.107+855= 19.962	14.222	14.222	-5.739 kg
Hammersholt	845	845	-	-
Uvelse	530	530	-	-
Nr. Herlev	646	646	-	-
HCRSyd Havelse Å	-	-	1.228	-
Roskilde Fjord, Frederikssund	2.021	2.021	1.228	-793
Samlet	21.983	16.243	15.450	- 6532

Tabel 15: Samlet belastning med kvælstof til Roskilde Fjord. Ovenstående er beregnet på 6,7 mio. m³ vand/år.

Den reducerede kvælstofbelastning på 5.739 kg N/år skyldes valg af referenceperiode. Hvis der i stedet anvendes den faktiske, nuværende, 2020 udledning, vil tilladelsen resultere i en merudledning af kvælstof til Roskilde Fjord.

Med en merudledning på 5.971 kg N/år til Arresø, i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020, og en retention på 42 %, vil ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) give mulighed for en merbelastning på 3.463 kg N/år af Roskilde Fjord ved Frederiksværk.

Med en merudledning på 93 kg P/år til Arresø, i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020, og en retention på 37 %, vil ”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) give mulighed for en merbelastning på 59 kg P/år af Roskilde Fjord ved Frederiksværk.

5. Forebyggende indsats

I henhold til §8, stk.1 i B. om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter skal *’...kommunalbestyrelsen ved administration af lovgivningen i øvrigt forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder’*.

Det mener vi ikke sker her. Kommunen begrundet ønsket om revision af spildevandstilladelsen med øget byudvikling (s.3 i spildevandstilladelsen af 24. marts 21). Kommunen har ikke i tide sørget for at skabe den nødvendige plads til de øgede spildevandsmængder, derfor mener vi, at kravet tilsidesættes. §10 i samme bekendtgørelse taler om *’midlertidige forringelser, der ikke kan forudses....’*, disse accepteres på visse vilkår. I modsætning til forringelser, der kan forudses.

I kommunens egen vandhandleplan for 2015 står flg. (s.10):

I relation til ansvarsfordelingen henvises i øvrigt til kodex for samarbejdet mellem staten og kommunerne på miljøområdet. Heri understreges betydningen af, at kommunerne bidrager til opfyldelse af de overordnede miljøpolitiske målsætninger og indgåede aftaler med regeringen samt lever op til de lovgivningsmæssige forpligtelser, herunder forpligtelser i henhold til EU’s regulering på miljøområdet.

Vi mener ikke, at denne hensigt er efterlevet i praksis.

Samlet konklusion

”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) vil give mulighed for en merudledning til Arresø på 5.971 kg N/år og 93 kg P/år, give en forøgelse af den interne fosforbelastning 34 kg P/år, og en merudledning til Roskilde Fjord ved Frederiksværk på 3.463 kg N/år og 59 kg P/år, i forhold til den nuværende faktiske udledning i 2020.

”Tilladelse til udledning af rensset spildevand fra Hillerød Centralrenseanlæg Syd til Pøle Å” (2021) er derfor i strid med såvel Weser-dommen, Vandrammedirektivet som Habitatdirektivet.

Med venlig hilsen

Jørgen Nielsen, formand DN-Hillerød, hillerod@dn.dk

Henning Mørk Jørgensen, havbiolog i DN-sekretariat 31193235, hmj@dn.dk